

SOČA

(Večerno izdanje).

Izhaja trikrat na teden šestih izdanih, in sicer: vsak teden, četrtek in sobota, jutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipolom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana.

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrt leta 3 „ 40 „ 1-70
Posanične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure jutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

PRIMOREC* izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsa leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solški ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Po deželnem zboru.

V Gorici, dne 9. maja 1900.

I.

Izmed treh deželnih zborov v primorskih deželah je zboroval letos iz že znanih vzrokov samo naš goriški. Povedali smo že, da absolutni gospodarji položaja v deželi so Italijani, kar smo razvideli takoj po otvoritvi deželnega zbora in o čemer smo se prepričevali ves čas zasedanja. Italijani razumejo, biti gospodarji položaja, celo pri nas, ko imajo le 1 poslanca več od nas, kar je posledica nepravilnega volilnega reda, oni razumejo, varovati »latinski« značaj naših dežel nasproti merodajni javnosti, nasproti odločujočim političnim krogom na Dunaju, oni tega svojega varovanja nikdar ne izpuste izpred oči, in tako smo videli letos v našem goriškem deželnem zboru, kako se je varovala »latinita« naše dežele na zvonaj, in to »latinita« dežele, v kateri je več kot $\frac{2}{3}$ pristnega slovenskega prebivalstva!

Res, da jim gre vlada na roke, res, da oni so pretkani politiki, da vsled tega jim ni priti lahko do živga, ali radi tega še ni smeti, kapitulovati pred njimi ter se njim podati na milost in nemilost, kakor je storil to dr. Gregorčič že pred otvoritvijo dež. zbora in kar je javno kazal v času zasedanja deželnega zbora, marveč postaviti se po robu, kakor tiče! Tisto opetovano stikanje okoli dež. glavarja doma in v deželni hiši je spravilo dr. Gregorčiča do tega, da je pozabil na »svetinjno naroda«, kakor je imenovala sama »Gorica« naš slovenski jezik, tako, da je čital odsekovo poročilo v slovenskem jeziku in tudi v laškem, kar bi drugače opravil v zbornici za to postavljeni dež. uradnik Klavžar, in celo, da je odgovarjal furlanskemu conte Valentinišu pri debati o podpori za strokovno šolo v Trzinu v laškem jeziku.

To je storil tisti dr. Gregorčič, ki je zapisal v »Gorici«, da bo varoval »svetinjno naroda«, to je naš slovenski jezik v deželnem zboru, kakor mu pritiče! — Izmed laških poslancev ne sprejema nihče slovenske besede, oni govorijo izključno le laški, ker hočejo kaj veljati v narodnostnem in političnem pogledu, in celo deželni glavar, ki bi vendar moral pri nas v goriškem deželnem zboru varovati nevtralnost ter postopati ravnopravno, kar se tiče rabe obeh deželnih jezikov, katerih je zmožen popolnoma, ni spregovoril v celam zasedanju nobene slovenske besede, izvemši pri otvoritvi in zaključni seji par besed, ali običajni »živio« mu že ni šel iz njegovih »latinskih« ust! Tako je varoval dr. Pajer »latinita« naše dežele, in to mu je bilo kaj lahko, ker v slovenski deželnozborni deseterici, v kateri odločuje še vedno s svojimi pristaši »prvak, voditelj in ljubljenece naroda« — dr. Gregorčič — ni našel nikakega odpora proti svojemu neopravičenemu in v narodnostnem in enakopravnem pogledu naravnost predrznemu postopanju, katero pač ne tiče v deželo konstitucionalne države! — Ali mu ni bilo lahko obdržati na površju politične veljave pozicijo Lahov nad Slovenci? In še kako, ker prijatelj je dr. Gregorčič po morju abstinence poleg dostopnih in ugodnih pristanišč med skalovje, iz katerega se je dal potegniti s pristaši, ne da bi se oklenil kakega drugega rešila, prav po dr. Pajerju, kateri velja danes pri vladi in sploh navzgor kot rešitelj iz neznosnih političnih razmer v naši deželi zadnjega časa....

Če tako postopa dr. Gregorčič na svojem mestu, na katero pa ga narod ni postavil zato, da bo služil v njegovem imenu Lahom, in za kar bo dajal račun o prvi priliki, potem, gospoda, pač ni prečudno, da je tako, kakor je....

Lahi so prav zadovoljni na sploh, da so videli v deželnem zboru v taki

lepi slogi zbrane poslance, češ, da so nehali prepri, ker so se udali Slovenci, in dobivajo sedaj nekaj tistega, kar jim sicer sploh pritiče, ali to pomeni za slovenski narod na Goriškem — politično smrt!

Narod, katerega zastopniki ne znajo varovati na tako eminentno važnem mestu, kakor je deželni zbor, veljave njegovega jezika, tak narod ne prihaja več v poštev v političnem življenju, ne živi več, marveč le životari ter je nekak privešek drugemu narodu, kateri ga upošteva le še v gospodarskem oziru po svoji volji, kateremu da z bogato obloženo mize košček ostalega kruha, sam pa si zalaga kose mastne pečenke...

Dokler ostane stranka dr. Gregorčiča v večini v dež. zboru, nimamo pričakovati v tem pogledu nikakega obrata na bolje, marveč, kdo ve, če v prihodnjem zasedanju sploh ne začne debatovati z Lahji po laški?!

Čuden, presenetljiv prizor je bil to, ko je začel govoriti dr. Gregorčič laški, in so se nerodno v pretrganih zvezah vrstile laške besede iz njegovih ust! Vse je pogledalo proti njemu, Lahji so se smejali ter veselili, navzoče Slovence pa je zazeblo okoli srca, neverjetno se jim je zdelo, da govori dr. Gregorčič, in sramovali so se.

Dr. Pajer pa je lahko poslal sedaj po zaključku zasedanja na Dunaj poročilo, da je ugnal v kozji rog Slovence ter da se vrši in se bo še vršilo vse tako, kakor je naročila visoka gospoda na Dunaju njemu, ki je avstrijski dež. glavar in znameniti »grande ufficiale della corona d'Italia«! Tako je lepo reprezentovana politična zveza Avstrije in Italije ob meji — le mi čutimo ob tej zvezi bridki jarem laške sužnjosti, v katero smo vpreženi ter priganjani, in med priganjači je dobiti, žal, tudi — Slovencev....

notkih. Bice je uganila misli svoje udane tovarišice, in jo je potolažila s tem, da je potem le njej ukazovala opravljati vse, kar je bilo treba, in da ji je skazovala najprijaznejšo hvaležnost za njeno skrbljivo uslužnost.

Jedno uro po solncem vzhodu je Bice dejala, da se čuti trudno in da želi počivati. Ko so jo lepó popravili v postelji, je zaprla oči in čez nekaj trenutkov zaspala. Ali težko dihanje ji ni dalo mirno spati, in čez nekoliko časa se je vzbudila vsa prestrašena, vzdignila z blazin glavo, ki je takoj zopet omahnila. Mrzel pot ji je oblił čelo, nehala je dihati, žila ji ni bila več. Vse prisotne je preletel strah, ker so mislili, da je že izdihnila. A bila je le neka prehodna srčna težava, neka omedlevica, ki je kmalu prešla. Ko je tedaj zagledala okolo sebe svoje drage, ki so neizrekljivo žalovali, jim je dejala: »Zakaj jočete, saj sem še vedno z vami!«

Vsi so se ji približali, in ona, ko je zopet vlovila nekoliko moči, je rekla materi: »Vendar čutim, da moje življenje pojem, in moja zadnja ura je tu. Ohrabrite se torej, in vsprejmite moje zadnje besede, poslednjo željo moje duše«.

Snela si je prstan in ga ji podala rekoč: »Prišla sem ga od Ottorina v vaši prisotnosti kot znak zveze, ki je

Dopisi.

Iz učiteljskih krogov, dne 7. maja 1900. — V zadnjem času se neki dopisnik prerad spominja učiteljskih zastopnikov v okrajnem šolskem svetu, očitajoč jima nebriznost in nepostavno izvolitev. Iz vsega tega se ne vidi nič drugega, kot brezmišno hrepenenje po toli vzvišenih stolcih!

Najbolj smešna je pa še ta, ko zahteva dopisnik v »Gorici«, naj odloži svojo izvolitev. Ali ne ve ta dopisnik, da je sličen »žabi, ki se je napolnila pred volom«? Ta bi bila lepa, terjati to, do česar naš laži-dopisnik v »Gorici« gotovo ni pripomogel.

Zastopnika g. J. Križman in A. Baje sta bila z večino glasov izvoljena, in če bi prišlo danes do volitve, bi gotovo dobila večino glasov, in še več kot zadnjič. Kar se tiče njih delovanja v prav malem času njih zastopanja, vidimo, da sta postopala povsena pravilno. Se ume, da srboriti dopisnik ima vedno kako budalost, ko natvezuje lahko-vernim.

Ozira se na imenovanje v I. in II. vrsto, naj bi se g. dopisnik obrnil na nekdanjega nadzornika g. Vodopivca, in on mu lahko o stvari pojasni, kakor je pojasnjeval sporočilo g. J. Križmana pri zadnjem učiteljskem zborovanju v Gorici glede učiteljskega v I. in II. vrsti.

Uvideli smo, da število učiteljev v I. in drugi vrsti popolnoma odgovarja postavnemu številu; da pa število učiteljev v II. vrsti še prekosi postavne določbe z onimi v III. plačilni vrsti. Se ve, g. dopisnik v »Gorici« mirno molči o tem, ker mu ni do resnice, ampak le do zdradbe in razpora. S tem pa naj si ne misli dobiti častnih lavič, ker učitelji znamo še ločiti zrnje od plevla.

Poznamo tudi, kaj bi storil kdo drugi na tem mestu, če se le malo ozremo v preteklost!

Iz Bolca. (Izv. dop.) — »Primorski list« 3. maja razširja slavo Bolcu. Da napredujemo, kaže baje to, da imamo celó dva tamburaška zbora! Ali je pa to napredek, pokaže prihodnost.

imela trajati le malo časa tu, a se ima kedaj obnoviti v nebesih.... Če vam bo dano zopet, videti ga, vrnite mu ga, da mi ga pokaže nekdaj... in recite mu še, da v tem usodnem trenutku, ko sem trepetaje čakala, kedaj mi bo treba stopiti pred Božje oltarje, sem ga prosila — radi ljubezni, katero mi je vedno skazoval, radi svojega in njegovega večnega izveličanja — naj ne zahteva od nikogar računa za vse to, kar sem pretrpela v tej solzni dolini.

Pomočala je nekoliko, da se je odpočila, a na to, namignivši zlehka z glavo proti postrežnici, ki je stala pri vznožju postelje, je rekla: »Ni treba, da vam jo priporočam. Vem, da ste že takó vedno skrbeli za njo. A potem, ko je toliko pretrpela za me, kakor da bi bila moja sestra, imejte jo tudi vi za svojo hčer....

Ona vam bo bolj pokorna nego ta.... katero ste preveč ljubili. In obriivši se proti Lauretti, jo je poprašala: »Ali mi oblubiš?...«

»Oh, da!« je odgovorila ta, »ne zapustim je, dokler bom živa, vedno ostanem pri njej, živela bom le za njo«.

(Dalje pride).

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

*

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Deklica je sklonila glavo in se je razjokala. Čez nekoliko časa je odgovorila vzdihujé: »Tolažba, ste rekli? Oh, kako tolažba ste imeli kedaj od te nesrečnice, ki vam je s svojo trmoglavostjo sejala toliko trnja po potu življenja?... Oh, ljubeznjiva mati! jaz vas niti ne prosim odpustčenja, ker vem, da ste mi že odpustila vse, in tudi vi, moj dragi oče, tudi vi ste mi odpustili, kaj ne da?...«

Jok je dušil Ermelindo in grofa, da nista mogla izreči nobene besede. Ostali so vsi nekoliko časa tihi. Lauretta je med tem podala bolnici neko okrepčujočo pijačo, in na to se je vsleda zraven postelje. Premagana od utrujenosti je polagoma sklonila glavo na kraj postelje in zaspala. Bice je koj zapazila to, in ne da bi odmaknila jedno roko, katero je držala čez njeno ramo, je z uno na-

mignila prisotnim, naj bi bili tihi in naj bi ne delali nikakoršnega šuma. Tudi ona, govoreč kaj s spovednikom, je znižala svoj glas, dasi je bil ta že sam na sebi jako slab; in pobožni redovnik, ganjen vsled te nežne skrbljivosti, je tudi začel govoriti bolj potihoma. Poprej si je Bice vsak hip dajala popravljati blazine in odeje; sedaj se je hotela gori vspeti, sedaj obrniti, kakor delajo sploh bolniki, ki ne morejo nikjer najti pokoja. Toda odslej si je prizadevala, da bi ostala mirna v tisti legi, v kateri je ravno bila, in tudi sopla je le rahlo, da bi le ne prebudila svoje drage tovarišice. Le pogledovala jo je včas, kakó sladko spi, in njen obraz je izražal prijetno zadovoljnost.

Kadar se je Lauretta vzbudila, se je že daniilo, in plamenček neke svetilnice, ki je gorela zraven postelje, je začel bledeti radi svetlobe, prihajajoče v sobo skozi okno v nasprotni steni.

Prebudivša se postrežnica je osuplo gledala okoli, ker se ni brž zavedala, kje da je. A kmalu se je srečal njen pogled z Bicinim, in ta, nasmehnivši se ji prijazno, ji je dejala: »Tu si z menoj, s svojo ljubljeno Bice«. Lauretta je sklonila glavo, ker ji je bilo žal, da ji je utrujenost storila pozabiti nekoliko časa svojo gospodinjjo v tistih poslednjih tre-

Novo neobdobje, delavsko izobraževalno društvo* je izrodek čisti-blepnosti netaterih resnično izobrazbe potrebnih, in torišče enostransko izobrazbenega „očaka“ in njegovih enakih mu tovarišev. Enostransko izobražen pa je le polovičarsko izobražen!

Dopisnik imenuje shod „poučno zabaven“, a mi nepriatranski ga imenujemo naravnost „pohujstljiv“ shod. Ali ni dopisnik opazil, kako so se ljudstvu odpirale oči v darvinstvo? Doslej nam ni bilo znano, da nčenjaki (posvetnjaki) iščejo izvir človeka v opici, a medicince (nekdo ga je imenoval „medizinar“) govornik dal nam je povod o „sumu“ v izvirnost človeštva. G. Breclj, kaka blamaža! Poslušalci so se odstranjevali, kimaje z glavo, najvernejši oprode so rekali: to ni vse „nič“. To Vam daje maločasno spricevalo, da se Vam je drznil nekdo v obraz očitati, da take otrobe bi znal tudi on vezati! Njegov deviški govor bi bil umesten med kranjskimi svederci.

Drugi govornik je bil g. Vuga, mladopečen kaplan kobariski, ter resnično rojen talent za komične vloge na gledališkem odru (n. pr. Fumagalli). Njegov govor je bil le zverženje neslanih dostopov na liberalce, ali kratko rečeno, nekaj za kratek čas in za smeh. Smejalo se je po naročilu; prvi je udaril „očak“, za njim zapeljanci, četudi nevedé, zakaj? Ah! ubogo ljudstvo, kako te vodijo za — nos! Marsikdo bi mislil, da se je tako zborovanje pod pokroviteljstvom „nunccev“ završilo z molitvijo, kaj se! Završila se je komedija s „plesom“ do ranega jutra. Tamburaski zbor tega društva je sviral (?) mladini od 15. let dalje — na krščanski podlagi. Tako počenjanje smatrajo naši klerikali za izobrazevanje ljudstva.

Preidem k tretji osebi, dopisniku. Da bi bil stvaren pri svojem poročanju, bi bil izostal tudi ta dopis. A da se drzne človeče sebe in svoj stan povzdigovati v visoko izobrazbenost, a vse druge stanove prezirati — znači nam njegovo ošabnost, podedovano po judovskih farizejih. Dopisniku je dobro znano, da na deželi so redke vrane visokošolsko izobraženi možje, a do prepričanja smo tudi že prisli, da je k resnični izobrazbi treba tudi dobro vzgojenega, plemenitega srca. Vaši stanovski predniki so nam dokaz in sploh sedanjí podivjani naraščaj, da vam manjka še veliko do „polovičarske izobrazbenosti“. Kar se je storilo doslej v občno korist in probujo naroda, storilo se je največ po „liberalcih“, katere Vi „zlobne sleparje“ imenujete. Ferizeji! hinavci! Oni so pa resnično v naših očeh bolj izobraženi od Vas, so odkritosrčni prijatelji ljudstva, se žrtvujejo za občno koristi nad svoje moči, ki nikdar z visine ne gledajo na delavca, se nikdar ne čutijo tuje v družbi priprostitih ljudi. Kar imajo naši častivredni „liberalci“ v srcu, imajo tudi na jeziku, so čisti značaji, ki se nikomur ne vsiljujejo. Če se ljudstvo pohujšuje, pohujšuje ga duhovščina s svojim slabim vzgledom. Da ni v nobenem stanu toliko hinavščine in kameleonstva, ve vsak kmet. Taki nezreli enostransko izobraženi „pobci“ ticejo v 6 letno jezuitsko natezalnico, da bi postali — smešnejši!

Domače in razne novice.

Osebnost. — Asistentom pri deželni odboru je bil v seji dne 7. t. m. imenovan dosedanjí pomožni uradnik gosp. Emil Kavčič. Čestitamo.

Poroka. — Pišejo nam iz Koiskega: „G. Franc Čebokliji, žemdarmske postaje vodja v Pulju, se je poročil dne 7. maja t. l. ob 11 uri dopoldne z g.čnc Marijo Maričičovo iz Koiskega. Poroka se je vršila prav slovesno. Kolegi gospoda postaje-vodje in drugi povabljeni gostje se domačim mladencem prav gorko zahvaljujejo za lepi in prijazen sprejem in za napravo krasnega slavoloka.“

Železnica Gorica-Trst čez Kras. — Naznanili smo, da bo obhod nove železnice proge Gorica-Trst po Vipavski dolini in čez Kras, izvenški kolodvorov v Gorici in Trstu. Ta obhod bo zadeval torej edino le čisto slovensko ozemlje. — Vkljub temu bo zastopil deželni odbor goriski, kakor čujemo — dr. Marani, najradikalnejši Italijan. Da je tako, se imamo brez dvoma zahvaliti brezobzirnosti deželnega glavarja dr. Pajerja, ki v svoji vsemoččnosti terorizuje dvetretjinsko slovensko večino v deželi ob ponižnem kimanju poslušne dekle — dr. Gregorčiča in njegovih podreptnikov, ki so v strahu za mandate vrpli od sebe vsi sramožljivost in hlapčevajo lahonskemu sovražniku.

Doživeli smo torej žalostno dejstvo, da bo govoril dr. Marani v imenu dežele v

tako imenitni komisiji! Da bo izkoriščal svojo moč na škodo Slovencev, je brez dvoma istina. — Zategadel se enkrat opozarjamo vse župane in rodoljube, koder pojde železnica, da — se zganejo in zahtevajo na določen dan pri komisiji vse, kar treba, da bodo varovani krajevni interesi in — narodna naša čast!

Imena postaj so na generalnem načrtu tako-le tiskana: Ranziano, Prebacina, Reifenberg, St. Daniel, Kopriva, Duttovle, Opčina, — torej pravilno le dvoje; morala bi se glasiti: Renče, Prvačina, Rihemberg, Štanjel, Duttovlje. — Pri imenih: Renče, Prvačina, Duttovlje bi kratko nikar ne smelo biti nemske spake-tranke!

Pozor torej! Mi smo o pravem času storili svojo častnikarsko dolžnost. Prizadete občine naj storijo tudi svojo!

Porotno obravnavo. — V torek se je imela vršiti porotna obravna proti Ivanu Sfiligju iz Flejane in Antonu Battistutta iz Krmína radi umora, ali je bila odgodena na dan 15. t. m., ker niso dosle nekatere važne priče.

Včeraj je sedela na zatožni klopi Te-rezija Razpetova iz Šebrelj radi detomora.

Sept. meseca 1892. je umrl v Šebreljah Ivan Razpet, mož detomorilke, ter je zapustil udovo s 4 otroki. Stara je bila tačas 32 let. Lansko leto so zateli govorili sosedje, da Razpetova je tako in tako, da je porodila ter da je bilo dete umorjeno. Res je prišlo žensko dete dne 11. okt. na svet, zdravo, ali je bilo takoj zadušeno. 8 dnij je tiščala ona dete v postelji in na to ga je nesla v bližnjo brajdo, kjer ga je zakopala. Tam je poklicana oblast našla truplo novorojenke, vsled česar so prejeli nesrečno mater ter jo zaprli. Prvotno je tajila, potem pa pripoznala svojo krivdo. Tajila je, ker ljubček njen je bil oženjen mož. Obsojena je na 5 let v ječo.

Slovenska mestna šola v Gorici. — V seji mestnega starasinstva v torek je povedal župan Venuti, da namestništvo je naznanilo ministerstvu za uk in bogocastje, ne ugoditi zahtevi občine, da bi se vrnil zneski, zaplenjeni v svrhu pokritja troškov za biveše nameščenje slovenske mestne ljudske šole v „Sol. domu“. Ta argument so izročili prav-nemu odseku v pretres in poročanje. Dalje je sporočil, da visja upravna sodnija je zavrnila pritožbo občine proti komisijonelnemu ogledu, ali je Katinellijska vojašnica sposobna za šolo, in bo radi tega dne 26. t. m. tam obravnava o pritožbi mestne občine proti odredbi-naučnega ministerstva, da se da za slovensko šolo na razpolaganje drugo poslopje. Mestno občino bo zastopal znani odvetnik dr. Millanich na Dunaju.

„Solški dom“ in „Lega nazionale“. — Takoj, ko so začeli Lahi, da je predložilo društvo „Sol. d.“ prošnjo na dež. zbor za podporo, je izšel v „Piccolo“ poziv, da potem mora prositi tudi „Lega nazionale“, ker Lahi vsprejajo ti dve društvi kot enakoveljavni, čeprav je baš obratno resnica, in res smo videli danes teden v seji na dnevnem redu prošnji obeh društev. Za „Sol. dom“ bi Lahi težko kaj dali, tim rajši za „Lega nazionale“, ali ker vedo, da slednje društvo ni potrebno podpore, „Sol. domu“ pa po svojih natehlih ne morejo dovoliti ničesar, sta sli obe prošnji lepo nazaj v dež. zbor „per studii e riferia“, kakor da bi tu res bilo potreba, kaj studi-rati! Nov dokaz, „kako samoočlastni in premeteni so Lahi! — Za obrtno šolo v „S. d.“ so dovolili res nekaj podpore, ali zato so dobili jih vse polno za svoje obrtne šole v Gorici in v Furlaniji!

Nevaren pes. — Pišejo nam iz mesta včeraj: Že večkrat sem imel priliko, da opazujem nekega psa, kateri je last menda nekega v ulici Bertolini bivačega častnika. Videl sem ga pred par tedni, kako je naskočil nekega otroka v ulici Morelli in včeraj neko dekle v ulici Bertolini. Pes jo je brez povoda napadel, jo vgriznil in ji pri tem raz-trgal obleko. To samo na sebi ne bi bilo nič tako čudnega, ali dekla je rekla pred pričami, da je psa nekdo na-njo nadražil, in to ne samo včeraj ampak tudi drugekrat. Ne vem, ali pomenja to antipatijo do slo-venške dekle, ali kaj? Bilo bi res prav, da bi se prizadetemu gospodu in psu primerno poka-zalo, da bi občinstvo imelo mir pred njima, ker kaj takega pač ni dostojno.

Mizarsko tovarno v Solkanu, katere je pogorela, zgradijo z nova prav na tistem mestu, in sicer veliko lepše in obširneje ter nakupijo tudi več strojev in drugih potrebnih rečij. Čujemo tudi, da družba se poveča. Prav!

Popravljanje koroške ceste. — Po-vedali smo že, da je prevzel ono veliko delo od Kobarida naprej neki rodoljubljen Hrvat. Delo pa kaže počasi napredovati, ker cestni erar ni še uredil potrebnega razmerja z last-niki zemljišč. Čudno!

Iz kobariske okolice pa smo dobili po-noyne pritožbe, da morajo delavci delati od zore do mraka. — Od druge strani se nam zatrjuje, da tako so delali doslej pri vseh enakih popravah. Še tako bo ta podjetnik baje dokladal. — Čudno, da država tako skopari pri svojih podjetjih!

Nepoštena agitacija. — Kako sle-parski so nabirali klerikali pooblastila za občni zbor „G. lj. p.“, smo našli že več kričedih slučajev, katerih nihče ni ovrgel. Danes se jeden.

Član Dornik v Kojsem je dal poobla-stilo nekemu L., katerega je najel tamošnji župnik. Agitator L. je izvalil pooblastilo od Dornika z zagotovitvijo, da se porabi za to, da ostane vse pri starem, zlasti da ostaneta gg. dr. Tuma in Gabršček. V tej veri je Dornik dal pooblastilo. — Šele dan po občnem zboru je Dornik izvedel, da so imeli njegovo pooblastilo nasprotniki in je bil prav hud. Dornik je zabrusil agitatorju L. v obraz v pričo g. Gabrščka, da ga je osleparil, na kar L. ni vedel nič drugega odgovoriti nego da..... „se ne spominja“, kaj je govoril, ko mu je izvaljal pooblastilo. — Dornik je šel na to v posojilnico in je dal na zapisnik izjavo enakega obsega.

Eto, tako so klerikali sleparili uboge posojilniške člane na kmetih. Po vrhu vsega se imenujejo še „prijatelje miru in reda“. Predrznost!

Še nekaj števil. — Komisija, ki je pregledovala na občnem zboru „Goriške lj. posojilnice“ pooblastila, jih je ovrgla le 45, ker za popolno verifikacijo bi bilo treba par dnij pridnega dela, kar se je pa storilo pozneje, kakor smo sporočili zadnjič.

Nasprotnih pooblastil je bilo razve-ljavljenih 34, in sicer: 4 člani so prišli osebno, 1 je mrtev (pa je vsejedno dal pooblastilo!), 4 so dali po dvakrat, 16 od ne udo v in 9 od maloletnih; glasov vseh 30. — Nasih 11 pooblastil, in sicer: na 6 je bila poleg križca le po ena priča (stvarno torej veljavna), 1 od maloletnice, 2 ni bilo mogoče konstatovati po knjigi in 2 ste bili po dvakrat. — Tudi to dokazuje, kako so na-sprotniki bobnali skupaj pooblastila.

Še eno zanimivost moramo konstato-vati: Skoro vsa pooblastila, katere je imel dr. Gregorčič v rokah, bi bila komisija lahko zavrnila, ker niso govorila — resnice. Dr. Gregorčič je namreč dotoval vsa pooblastila na dan 29. aprila, tudi taka od daleč v go-rah. Taka pooblastila so bila predložena posojilničnemu uradu v revizijo že — 28. aprila, torej dan prej nego so bila izdana. Ako bi kaj takega naredila dr. Tuma ali Gabršček in bi Gregorčiču prišlo v roke, bi on gotovo napravil stante pede kazensko ovadbo zaradi hudodelstva — ponarejanja javne listine. Mi „liberalci“ smo torej ven-darje boljši ljudje. — Dostavljamo, da tako manipulacijo si je dovolil edino dr. Gregor-čič; mož se zanaša na svojo — imuniteto.

Povedati bi imeli še marsikaj, toda ne vemo še, koliko sploh smemo pisati, da nas ne počasti g. državni pravdnik s kazenskimi paragrafi.

Z drugega nadstropja je padel 18 mesecev stari otrok Friderik družine M., ko je bil v družbi s sestro doma brez starišev pod varstvom stare matere. Otrok je začel po padcu kritati, vsa hiša je bila po koncu, poklicali so zdravnika, ki pa ni našel na otroku nobene poškodbe, ne notranje ne zunanje.

Postaja bohinjske železnice v Go-rici ima biti po dosedanjih določbah na ži-vinskem trgu. Mesto s tem ni zadovoljno, ter misli predlagati, da bi se postavila po-staja na Blanci ali ob Solkanski cesti ali pa proti Straticam.

Iz Gorice: „Gosp. urednik! Zadnje ste rekli, da dr. Gregorčič se zanaša na svojo — imuniteto. Varate se, to je veliko premalo rečeno. On se z pravico zanaša na pomoč vlade in njenih organov radi pre-velikih uslug, katere jej skazuje. On je resil vladu iz skripev in pomagal ljubljenskom Italijanom na konja tako, kakor niso bili še nikdar. Za take usluge je vreden plačila, in to pričakuje. on v prvi vrsti v tem, da mu bo vlada pomagala v boju proti — Tumi in Gabrščku. Zatò pozor, pozor! Sklenimo vrste, bodimo pripravljeni na boj, da dokazemo i vladi da je zaman ves up, da bi rešila pro-padajočo „Goričansko“ ladijo. — Mi pridemo v najkrajšem času do polne veljave, in takrat — obračunimo tudi z vsemi po zaslužanju“.

Bohinjska železnica in Čehi. — V „Slov. Narodu“ citamo v poročilu o državnem zboru gledé na bohinjsko železnico to-le:

„Danes se ni možno reči, kako daleč bo segala češka obstrukcija. Češki listi nazna-njajo, da bodo Čehi obstruirali ne le proračun in kvotno predlogo nego tudi predlogo

gledé zgradbe druge železniške zveze s Trstom. In čuje se, da bodo tej, za naš Slovence tako važni predlogi, še prav posebno naspro-tovali, ne iz nasprotja do Slovencev, nego ker sodijo, da nima ta predloga dru-zega namena, kakor preskrbeti vlado s potrebnim denarjem. Badeni in Thun sta porabila vse v prejšnjih letih nabrane prihranke, ker jima državni zbor ni dovolil investičnega proračuna, posojila pa nista dobila brez privoljenja parlamenta. Sedaj so blagajne prazne, a kadar ni v drž. bla-gajnah cvenka, se tudi s § 14. ne da vladati.

Čehi so mnenja, da je druga železniska zveza samo sredstvo, da bi državni zbor do-volil vladi, najeti 500 milijonov posojila, da pa vlada sedaj se ne misli na zgradbo železnice same. To mnenje potrjuje okolnost, da zahteva vladna predloga, naj se takoj do-voli najeti vseh 500 milijonov posojila, dočim je vendar temeljno načelo ustavnega vladanja, da se dovoli vladi le za jedno leto in le v tem letu potrební denar. Ta sum, ki je nastal, ker hoče vlada že sedaj ves denar, podpira tudi to, da se rečene železnice začno šele v nekaterih letih graditi, in da se torej dejanski sedaj še prav nič ne mudi za denar“.

Razgled po svetu.

Govora dveh čeških radikalcev. — Veliko pozornost sta zbudila na sploh go-vora čeških deželni radikalnih poslancev Baxe in Praška v zadnji seji češkega dežel-nega zbora. Dr. Baxa je pri govoru o „zde“-vprašanju govoril, kakor poročajo listi: Češki narod ima vedno v spominu besede, katere je rekel vladar nasproti dr. Stranskemu. Ako se najvišja glava spusti do takih izrekov in preti z izjemnim stanjem, katero ni uteme-ljeno postavno, tedaj ne moremo reči nič drugega, da to je izraz srca vladarja, da to je njegovo staro sovraštvo do češkega na-roda, in ne moremo si pomagati, ako si je ustvaril ves češki narod prepričanje, da se je pokazalo v tem izreku staro sovraštvo do češkega naroda. Na jednaki način se je spustil do izreka, da za to reč ne dovoli nikake amnestije. Kdor je videl v poslednjih letih, radi kakih hudodelstev in prestopkov so bile dovoljene amnestije, in kdor si pre-d-očuje izrek vladarja ob tej priliki, si ne more razložiti reči na noben drug način nego tako, kakor sem baš rekel. Vladajoči cesar ne podeli nikake amnestije, in češki narod je doživel slučaj, da vladar je držal vsaj enkrat svojo besedo“.

Poslanec Prašek pa je rekel: „Mi vemo, da sedi na prestolu vladar, ki je Nemec in ki nikdar ne dopusti, da bomo mi z Nemci jednakopravni. To moramo mi povedati na-rodu, da ve, kje je korenina zla. Ne smemo vedno reči, da smo tako dobri in lojalni. To ni res! Ne lažimo! Recimo tam gori, da so bili sicer časi, ko smo čuli zlasti prostega kmetovalca, delavca in rokodelca, kako je izgovarjal s posvečenim češenjem besedo: „čisaf pan“, kako je pogledoval s posve-čenim češenjem na njegovo sliko in si od njega obljuboval pravice in pomoči. Kaj pa vidimo danes? Danes ne obstoja več posve-čeno češenje, zaupanje, in slike, na katere so gledali s takim spoštovanjem, počenjajo romati nekam drugam, in na njihovo mesto stopajo slike naših patrijotov Husa in Žizke. Prejšnjih čutil ni več v našem narodu. Ka-košno tudi bi bilo srce naroda, kateri bi poljuboval roko onega, ki ga tepe s knuto. V ljudstvu vre, mi potrebujemo samo reči, da v Avstriji se ne doseže ničesar z lepa, in verjemite mi, da pride čas, ko se pokaže, da ima ta narod v sebi še nekaj krvi izza husitskih časov!“

Dve napitnici v Berlinu. — Nemski cesar je napil našemu cesarju ob njegovem bivanju v Berlinu tako-le:

„Težko mi je delati besed, da izrazim Vašemu Velikanstvu svojo in svojega naroda zahvalo za Vašega Velikanstva milostni novi poset.... Moj narod vidi v Vašem Velikanstvu zvestega prijatelja in zaveznika mojega po-kojnega deda, mojega očeta in mene samega; in sedaj je prišlo Vaše Velikanstvo, da ponudi četrti generaciji neprecenljivi dar Vašega Ve-likanstva ljubezni in prijateljstva, zares, naj-krasnejši biser, ki je danes med darovi, da-nimi mojemu sinu. Hkratu pa je Vaše Veli-kanstvo svetu obznanilo, kako trdna in močna je zveza, katero je sklenilo Vaše Velikanstvo z mojim pokojnim dedom in z vladarjem lepe južne dežele Italije. Zares, ta zveza

ni le zveza misli knezov, ampak se je — čim dalje časa obstoja — globoko vživela v prepričanje narodov. Kadar pa začno srca narodov utripati hkratu, jih ni možno več razdružiti. Skupni interesi, skupni čuti, skupna radost in žalost vežejo naše tri narode danes že nad dvajset let, in dasi so se tej zvezi često rogali in jo obsojali, se je tem trem narodom posrečilo, doslej ohraniti mir ter biti zaščiten miru. Zato pa se danes klanja moj narod najmodrejšemu in najstarejšemu te zveze... Cesar Franc Jožef I. pa je odgovoril: „Od prisrčnih besed Vašega Veličanstva globoko gijjem, se zahvaljujem iz polnega srca za lepi sprejem, ki ga mi je priredilo Vaše Veličanstvo... Srečen sem, da mi je bilo dano, izpolnjevati že dolgo gojeno željo, stisniti roko Vašemu Veličanstvu v krogih Vasih. Neporušljivo prijateljstvo, ki Nas združuje, je dragocen zaklad naših držav in narodov. To z zvesto pomočjo Našega spoštovanega prijatelja in zaveznika, Njega Veličanstva kralja Italije pomnoženo prijateljstvo je v Evropi obrambeni oklop miru. Za to blagoslovljeno delo, katero sem imel srečo začeti z Vašim slavnim dedom, si je pridobilo Vaše Veličanstvo kot moški branitelj tega za vse vdeležence jednako dragocenega zaklada nevenljive zasluge. V vselem prepričanju, da bo naše prijateljstvo vstrajalo, dvigam čašo.“

S tem je javno potrjena trozveza se za nedogledni čas — in vse tisto, kar je z njo v zvezi!!

Državni zbor. — Otvorjen je bil v torek ob 11³⁰. Minister-predsednik, pl. Koerber, je predložil jezikovne zakonske načrte za Češko in Moravsko ter načrt zakona o razdelitvi Češke v okrožja. V svojem govoru je pl. Koerber naglasil veliko važnost predlog in resnobe sedanjega trenutka. Predloge, da-si so nastale iz potreb sedanje dobe, posejajo globoko v zgodovino naše države. Verujte mi, je rekel, da smo si te predloge sami sebi izsilili, da smo storili ta korak v zavesti svoje odgovornosti pred zbornico, pred narodi te države in pred lastno vestjo, ter s tem poskusili uvesti mir v državi. Sodbi se podvržemo, bilo da se naše delo posreči, bilo da se razbije; v nobenem slučaju se nam ne bo moglo nič slabega predbacivati, saj smo le stavili narodnim zastopnikom predlog, ki naj bi po našem postenem prepričanju položil temelj miru v državi. Vlada je ostala zvesta svojim načelom, ko je po spravi konferenci, ki je pač v nekaterih točkah dosegla lepe vspehe in sporazumljenje, nastopila sedaj pol, ki je edino mogoča. Govornik je navajal potem vsebino zakonskih načrtov ter izjavil, da vlada nikakor ne stoji na stališču, da bi se svojih predlogov držala tudi tedaj, ako se stranke o čuvanju državnih koristi zjedinijo. Glavna stvar je nacelelo jednotnega jezika. Govornik naglasja, da narodni in politični razvoj na Češkem kaže v drugo smer, nego jo označuje utrakvizem. Na te razmere se naslanja pričujoči zakonski načrt. Na Moravskem dohajamo od obstoječih razmer do drugih rezultatov. Tam živa oba naroda tako močno pomešana drug z drugim, da je skoro vse prebivalstvo dvojezično. Na Moravskem je torej vlada morala tudi v zunanjem službovanju vsprejeti nacelelo dvojezičnosti. Ustanovitve okrožnih vlad na Češkem odgovarja željam obeh narodov in nujnim potrebam uprave. Vlada je s to predlogo storila prvi korak na poti preosnove uprave. Minister-predsednik je rekel: Proučite načrte, povsodi najdete prizadevanje za doseg pravične sprave.

Svoj govor je sklenil Körber z grožnjo, da če parlament ne bo mogel zborovati, se začne zopet vladanje s § 14.

Seja zbornice 9. t. m. poslanec je pričel po 11³⁰ uri. Posl. Herold omenja zadnjih dogodkov ter naglasja, da so galerije posegle v debato. Govornik je izjavil, da se Čehi ne ustrašijo pretenj ter da ne bodo klicali na pomoč, ako bi se jih na ulici napadalo, kakor se jim je zagrozilo. Herold konstatira, da so bili Čehi za časa nemške obstrukcije mirni; čast zbornice bi zahtevala, da se tudi Čehom ne godi nasilstvo. Čehi obstruirajo, ker niso zadobili zadoščenja ter zahtevajo, da se vrše zakoni. Govornik je zahteval od predsednika, da prepreči ponovitve prizorov, kakršnji so bili včerajšnji. Posl. Stránsky je protestiral proti psovanju svojega naroda, ki se je pripetilo včeraj ter zahteva istotako od predsednika varstvo, ker bi sicer moral zahtevati odsek za izrekanje graje. Govora Herolda in Stránskega so motili z ropotom in mekljet. Nemir ni

prenehal. Posl. Kaiser je izjavil, da Čehi sami greše proti parlamentarni dostojnosti, ter da nimajo pravice govoriti o dostojnosti. Posl. Pacák je zavračal očitanja nasproti Čehom ter izjavil, da je bil načelnik češkega kluba, dr. Engel, tisti, ki je skušal Badenija pregovoriti, da ne uporabi v zbornici policije. Predsednik Fuchs je izjavil, da obžaluje včerajšnje dogodeke globoko, a da ne more mnogo proti istim storiti, ker mu opravičnik ne daje v to svrhu nobenih sredstev na razpolago. Ko je se naglasil posl. W o h l m a y e r, naj bi se Čehi osvobodili voditeljstva Stránskega ter omogočili produktivno delovanje, katerega pričakuje na stotisoče kmetov in obrtnikov, je bil ta dogodek završen.

Potem so čitali vloge; posl. Doležal je o tem zahteval dvakrat glasovanje po imenih, kar se je tudi zgodilo.

Med vlogami se nahaja predlog o spremembi opravičnika. Zbornica naj bi spreminila sedanje žalostne razmere.

Nadalje je med vlogami nujni predlog poslanca Kathreina in tovarišev, da se izvoli odsek 24 členov, ki bi proučil sedanje napake opravičnika ter predlagal, kar treba, da se iste odpravi. Odsek naj poroča v 14 dneh. Predlog so podpisali: predsednik Fuchs in ostali člani katol. narodne stranke.

Jezikovni načrt za Češko in Moravsko. — Vlada je v seji v torek predložila tri zakonske načrte. Prvi se tiče jezikovnih razmer na deželnih oblastih kraljevine Češke, drugi ustanovitve okrožnih vlad na Češkem in tretji ustanovitve jezikovnih razmer na deželnih oblastih mejne grofije Moravske. Prvi temelji na načrtu jednega jezika ter razločuje tri jezikovna območja: 1. jednotno češki; 2. jednotno nemški; 3. mešoviti okoliš. Zakonski načrt nasteva sodne okraje, katere je do končne ustanovitve jezikovnih mej pristevali posameznim jezikovnim okolišem. Nadalje treba do konca leta 1901. jezikovno obmejevanje izvesti, kakor je to navedeno v podrobnem priloženem operatu; o tem bo smatrali vsaki sodni okraj, v katerem znaša manjšina prebivalcev, ki govorijo drugi jezik, najmanj dvajset od sto skupnega prebivalstva, jezikovne mešanice oziroma. Zakonskemu načrtu v pojasnilo so priložene obširne opombe in tabela, iz katere je razvidno sedanje razmerje političnih in sodnih okrajev na Češkem in številu prebivalstva. Razven tega je priložen že omenjeni podrobni elaborat o jezikovnih mejah. Iz istega je razvideti, da so se o sestavi načrta glede jezikovnih mej držali pred vsem nacelelo, da se okraj kolikor mogoče ločijo po jeziku večine prebivalstva; o tem so se nepristranski ozirali na oba naroda ter kolikor mogoče na zahteve in koristi prebivalstva. Glasom tega operata sodišče, in sicer 133 enotno čeških, 94 enotno nemških in 6 mešovitih. Na novo ustanoviti bi trebalo 14 okrajnih sodišč, namreč 7 čeških, 6 nemških in 1 mešoviti. Razven tega bi imela poslovati 103 okrajna glavarstva, in sicer 58 enotno čeških, 41 enotno nemških in 4 mešovita. Z nova ustanoviti bi trebalo 5 čeških in 4 nemška glavarstva. Temu operatu so priloženi trije spiski in sicer: spisek sodnih okrajev, ki se imajo z nova ustanoviti in sodnih okrajev, ki se spremene vsled odločenja ali priklapljenja občin. Drugi spisek obsega češke občine, sestavljene iz več krajev, kje je v enem ali drugem kraju večina prebivalstva v jezikovnem oziru različna od večine prebivalstva občini. Tretji spisek navaja kraje najbolj oddaljene od sedeža sodišča, in sicer po sedanji kakor tudi po namenovani razdelitvi. Zakonski načrt o okrožnih vladah določa, da je na Češkem v pospeševanje poslov politične uprave ustanoviti deset okrožnih vlad. Načelu vsake stoji okrožni glavar (V. plačilni razred), katerega nadomestuje en namestniški svetnik in potrebno osebje. Okrožni glavarji so neposredno podrejeni namestniku. Pet okrožij je čeških, tri so nemška in dve sta mešoviti. V priloženih pojasnilih nahajamo pregled zgodovinskega razvitka okrožij na Češkem, zlasti najnovejši razvoj od leta 1848. naprej. Druga priloga kaže eventualno delitev dežele v 14 okrožij t. j. 7 čeških, 5 nemških in 2 mešoviti. Zakonski načrt glede Moravske določa glede rabe jezikov v zunanjem službovanju, da se ima nacelelo jezik zunanjega službovanja, t. j. ustnem ali pismenem občevanju s strankami, ravnati po jeziku stranke. Načrtu je priložena kratka obrazložba in dve prilogi, katerih prva kaže pregled administrativne razdelitve na podlagi ljudskega štetja iz leta 1890. Druga priloga kaže sestav vseh moravskih sosednih okrajev po abecednem redu in s podatki števila prebivalstva in narodnostnega razmerja.

Slovanska krščansko - narodna zveza je izdala komuniké, v katerem naznaja, da se je posvetovala o položaju ter sklenila posredovati, da se sklicu nemudoma parlamentarna komisija desnice, in da bi se Poljake pripravilo v pripomoč za prenehanje vladnega jezikovnega načrta, po kateri bi mogli Čehi opustiti obstrukcijo. Komisija ima menda že danes sejo.

Mladoteški klub. — Seje, katero so imeli v torek mladoteški poslanci, so se ude-

žili tudi odposlanci kluba čeških veleposestnikov, ki so izjavili, da bodo „podpirali“ Mladoteče glede na njihove politične smotre, ali obstrukcije da se ne morejo udeležiti. Klub je sklenil navzlic temu, pričeti takoj z obstrukcijo. Proti je bil voditelj dr. Engel med 18. vsled česar je odstopil od klubovega načelstva.

Napovedana obstrukcija. — Dr. Pacák je po predlogi načrtov za uredbo jezikovnega vprašanja na Češkem in Moravskem vstal ter povedal, da Čehi z vladno predlogo niso zadovoljni, in ker se ni uvedel zopet češki notranji uradni jezik, začne obstrukcijo. Koj na to so mu grozili Biehlohlawek, Daszynski in drugi. Ko je zahteval o neki po njem predloženi peticiji dvakratno glasovanje, so se pripetili burni prizori, v katerih so se odlikovali zlasti krščanski socialisti na galeriji, ki so psovali Čeha, in ko so glasovali dvakrat o neki peticiji poslanca Kurza, so obljubili krščanski socialisti, da bodo z galerije kamenjali Čeha.

Kaj bo z državnim zborom? — Splošno sodijo, da državni zbor bo razpuščen takoj, ko izvrše svoje delo delegacije, ker pri obstrukciji, katero so napovedali Čehi, ni misliti na možnost delovanja drž. zbora.

Nemška napredna stranka v drž. zboru se je bavila 8. t. m. v posebni seji s cesarjevim potovanjem v Berlin ter je pokazala posebno zadovoljstvo z govori obeh cesarjev.

Nemška narodna stranka je sklenila, zahtevati v prihodnji seji načelnikov leveca, da je nujno pozvati vlado, da predloži zakonski načrt o ustanovitvi veljave nemškega jezika v smislu binkostnega programa. Nemška narodna stranka bode tudi v bodoče, vključ napadom, složno postopala ter se o tem ravnala jedino le po narodnih in gospodarskih koristih nemškega naroda v Avstriji.

Češki minister Rezek je podal po poročilih „Slov. Nar.“ v resnici demisijo. Čehi mislijo, da je najbolje, ako ostane Rezek pri demisiji ter se ne da pregovoriti, da bi ostal. Cesar se še ni odločil, ali sprejme odpoved ali ne.

Proč od Grada! — V nedeljo se je vršil v Laškem trgu na Spodnje-Štajerskem shod političnega društva „Naprej“. Govorila sta dež. poslanca dr. Serneč in dr. Dečko okoli 400 volilcem. Poslušajoče občinstvo je tema dvema govornikoma in drugim pritjevalo navdušeno ter sprejelo resolucijo, da pritrjuje sklepu slov. dež. poslancev, da niso sli v deželni zbor, kjer jih čaka le preziranje, in da tudi ne smejo več tega storiti, zato kličejo navdušeno: „Proč od Grada!“ Slovenci zahtevajo namestniški oddelek za Spodnje-Štajersko, delitev dež. sol. sveta, slov. nadsodnijo v Ljubljani ter gojenje slovenskega jezika na ljudskih in srednjih solah.

Rudnika v Karpani v Istri, kjer stavkujejo delavci, ravnateljstvo prizadeje družbe ne namerava res zapreti. Upa, da se sporazume s stavkujočimi.

Vojna v južni Afriki. — Buri se umikajo glasom poročil na vsej črti. Tako je spoznal tudi general Botha, da ne kaže drugega, kot umakniti se iz pozicije pri Tabanechu. — Posadka v Mafekingju se utegne držati še malo dni, položaj je resen. — Angleži so se polastili Fourtenstreama, odkoder so Buri bežali. — Pri reki Zand nameravajo baje Buri odločen upor. Po drugem poročilu se pa združujejo pri Mafekingju; baje jih je že nad 3000 mož.

Angleži so imeli po točnih podatkih do 28. aprila mrtvecev, ranjenih in ujetnikov 16.073 mož.

Raznočero. — Pri Slov. Bistrici na Štajerskem so odkrili bogate žile premoga. — V Spljetu se je posvetovalo v nedeljo več odličnih hrvaških rodoljubov o tem, da ustanovijo za Dalmacijo politično društvo. — G. Okić v Wörishofenu namerava izdajati v slovensčini časnik z naslovom „Kneippov list“. — Praviijo, da radi obiska našega cesarja v Berohinu pride nemški cesar na Dunaj meseca junija ali julija. — Občinske volitve na Dunaju, katere obetajo biti jako burne, se bodo vršile koncem tega meseca. — V Ljubljani ustanove gasilsko godbo, ker se živo pogreša civilne godbe v tako velikem mestu. — Začetkom meseca junija bo slavilo vseučilišče v Krakovu svojo 500-letnico. — V Zagrebu je umrl znani hrvaški književnik Hugo Badalič. Poznan zlasti čitateljem „Vienca“. — Ravnatelj Kautsky s svojim elektrničnim glediščem je želj v Pulju mnogo priznanja. V nedeljo pride v Pazin. — Znani hrvaški igralec Freudenreich, ki igra sedaj na Sušaku, je pozvan v Opatijo, da v „Zori“ poda par predstav. — V Sarajevu bo početkom junija redka svečanost. Razvijejo zastavo prvega hrvaškega pevskega društva „Trebević“. — V Sarajevu je začel izhajati s tedničnim mesecem nov muhamedanski list „Behara“.

urednik je Safvet beg Bašagić, priznan pesnik in književnik. Program mu je „Islam i prosvjeta“! Izhaja 2 krat na mesec. — V Bukareštu je bil „umorjen“ sredi ceste trgovec Stefanović od nekega Bulgara Nedelkova. Umoril ga je iz političnih nagibov, čes da je član neke tajne makedonske družbe. — Vezuv bluva, da ljudje v bližnji okolici beže iz svojih hivališč. Lava je zajela 4 Angleže, ki kljub opominom niso hoteli strani od nevarnih mest. — V Petrogradu imajo zanimivo sodnijsko obravnavo proti „skopcem“ v okraju petrogradskem. 42 jih sedi na zatozni klopi. Društvo, čegar namen pove že naslov, je bilo prepovedano. — Velik požar v Podolju pri Tarnopolu je uničil nad 30 poslopj. Škoda velikanska. — Na Dunaju stavkujejo pokrivatelji streh v številu 572.

Naredba proti kugi. — „Wiener Zeitung“ od dne 8. t. m. je objavila naredbo ministrov za notranje stvari, za trgovino in za finance, katera prepoveduje uvoz in prevoz nekaterih predmetov vsled kuge, ki se je pojavila v Port-Saidu.

Družbi sv. Cirila in Metoda so meseca aprila t. l. poslali prispevkov med drugimi: Posojilnica v Postojni 40 K, podružnica v Gorjah 93 K, posojilnica v Konjicah 50 K, posojilnica v Trebnjem 20 K, posojilnica v Radovljici 30 K, posojilnica v Krškem ob smrti svojega načelnika žup. Iv. Knava 10 K, hranilnica in posojilnica v Idriji 100 K, J. Resman zbirko vesele družbe v Trzinu 5 K 46 vin., posojilnica v Žalcu 40 K, uredništvo „Slov. Naroda“ zbirko 730 K, posojilnica v Cerknici 20 K.

Novije vesti. — V kvotno deputacijo so izvoljeni: Abrahamowicz, Fořt, Janda, Jaworski, Kathrein, Menger, Povše, Kaiser, Schwegel, Zelwitz, Hinterhuber. — Čehi nameravajo v delegacijah staviti interpelacije glede na politični pomen slavnosti v Berlinu. — Čehi so ustanovili svoj „svet za obstrukcijo“. Odpovedi dr. Engla od klubovega načelstva niso sprejeli. Klub izda izjavo na desnico, v katerih povi vzroke, zakaj da ne more sprejeti jezikovnega načrta. Tudi Nemci ga ne sprejmejo v celoti, posebno ne glede na Moravsko.

Narodno gospodarstvo.

Kmetijska družba je razpisala natečaj za nakup gumija, ki se rabi pri cepljenju trt. Cena je postavljena na 10-60 glđ. za kil. Oglasiti se je do 15. t. m.

Obrtni muzej. — Znano je našim čitateljem, kako so „Novice“, to je: list, kateremu na čelu stoji tajnik ljubljanske trgovske in obrtne zbornice, dež. odbornik J. Murnik, pozdravile idejo: ustanoviti obrtni muzej. Priporočale so se celo, da naj se na Kranjskem ustanavljajo obrtni muzeji po vzoru goriskega. Kakor videti torej, ni obrtni muzej tako nekaj nepomembnega, kakor naši ljudje mislijo! O ne, obrtni muzej je prav velik činitelj pri pospeševanju obrti, uprav tako velik, če ne še večji, kakor trgovski muzej pri pospeševanju trgovine.

V Olomoucu na Moravskem mislijo ustanoviti trgovski muzej. In „Čas“, poročajoč to novost, piše v svojem gospodarskem oddelku: „.....V takem središču trgovskega gibanja, v katero je osredotočena pozornost razsežne in bogate okolice, je bila prav srečna narodno-gospodarska misel, katera brez lepih plodov ne bode, ustanoviti češki trgovski muzej. Ta misel se je porodila sredi olomouške češke družbe lani, ko se je razpravljalo o potrebi češke trgovske šole v Olomoucu. Temu muzeju žrtvujejo tudi Nemci veliko in skrbno pozornost, kajti tu je začela češka glava in češka organizacija premisljeno in važno podjetje, za katero bi se imela pravzaprav brigati — trgovska in obrtna zbornica v Olomoucu, katera je pa v rokah Nemcev. Sedaj, ko bode muzej že odprt, se vsem zli, da bi le-ta že davno v Olomoucu (in pa v Brnu tudi!) moral biti. In to obče prepričanje in občno soglasje je najlepši dokaz o koristi in potrebi trznega muzeja češkega v Olomoucu in ob jednem tudi porok vspešnega njegovega delovanja. Ustanovitev tega muzeja spominja na prve početke Naprstkovega obrtnega muzeja v Pragi. Olomoučani začenjajo s samo pomočjo istotako kot Vojta Naprstek, — in ta odločnost dela olomouški trgovski muzej simpatičnim tudi Prazanom. Olomoučani pišejo o teh svojih početkih: „Misel, ustanoviti stalni trgovski muzej, v katerem bi bil poleg surovin in obrtnih izdelkov naznačen predvsem tehnološki razvoj izdelovanja raznih vsrt, se je polotila nas, ko je bila pri tukajšnjem zavodu grofa Pöltenga ustanovljena dveletna dekliska trgovska šola. Pri sestavljanju zbirke za poučevanje o blagu, katere so potrebne pri vsakem enakem zavodu v svrhu pravičnega poduka, se je že s početka gledalo na to, da bi zbirke ne bile samo za šolsko rabo, ampak da bi hile ob jednem bogat

vir poučenja za naše trgovstvo in obrtništvo in da bi služile za posredovalca vzajemnega spoznavanja firm. Oskrbništvo zavoda je preskrbelo lokale in potrebni inventar, ravnanje se je pa obrnilo s posebnimi pismi na znane obrtnike in trgovce za prispevke. In začeli so dohajati od firm najrazličnejši darovi, prečesto prav velike vrednosti, tako, da se je z upravo, kar se tiče grobih tvarov, že moglo začeti. Dosedaj je zastopano 31 strok trgovskih in obrtnih. Muzej bo, kakor hitro bodo zbirke sestavljene, pristopen najširšim vrstam ljudstva. Tudi sedaj je že mogoče vsem interesantom popolnoma svobodno pogledati si zbirke, ki že sedaj reprezentirajo precej sto goldinarjev....

Navajali bi še dalje, ali — ni li že dovolj to? Našo trditve glede važnosti je že to, kar smo tu omenili, dosti značno podkrepilo. Pri nas se namerava ustanoviti obrtni muzej. Početek je seveda težak, ali — kje ni? Pa se to nam je uvaževati, da je misel o obrtnem muzeju pri nas skoro popolnoma ptnja. Ni čuda. Za narodno-gospodarske stvari smo se dosedaj prav malo brigali. Sedaj je že drugače. Našemu ljudstvu se morajo razjasniti vse te naprave, da bo vedelo, kaj je. Našemu obrtništvu treba pojasniti pomen in važnost podobnih ustanovitev. V to naj nam služi časopisje, brošure, predavanja, shodi, privatni pogovori itd.

Na delo torej! Mnogo ga je. V začetku nas bo malo, ali časoma pridejo še drugi. In bo nas lepa četa. Vspah je nedvomen.

Trgovsko in obrtno društvo za Goriško izdaja prihodnji teden 11 tiskanih pol obsežno knjižico o trgovini in obrtnosti v deželi. — Knjižica je že tiskana v 3000 izšilih. Razpošlje se takoj vsem 2700 slovenskim trgovcem in obrtnikom na deželi; pride torej v toliko rok, kolikor nobena druga knjižica ali časnik.

Sprožila se je misel, naj bi se oglašili v njej tudi vsi trgovci in obrtniki v Gorici, ki so prijazni našemu društvu. Ti oglašbi bi imeli najlepši vspeh, kajti knjižica se silno razširi po celi deželi in jo bodo ljudje s pridom in pogosto čitali; ob enem bo obračala njih pozornost na slovenske trgovce in obrtnike v Gorici.

Vabimo Vas torej, da daste v to knjižico oglas. S tem naredite svoji obrti največjo reklamo, ob enem dobi društvo nekoliko denarja v svoje plemenite svrhe.

Oglase računamo: Cela stran 6 gld.; pol strani 4 gld. — Štirje oglašbi na platnicah in tik pred njimi se oddajo po dogovoru. — Upamo, da se oglašé vsi oni tovariši, do katerih se obrnemo s tem pozivom. Oglase sprejema vodja »Goriške Tiskarne«.

K naši kulturi.

(Belezke.)

Kette! Teško sem čakal, kedaj se po-kažejo „njegovi zbrani udje“. Kako tudi ne? Saj sem neznansko rad čital vse, karkoli je prišlo izpod njegovega peresa. Razveselilo me je njegovo privatno pismo, razveselila njegova pošiljatev pesmij. Pisal je tako srčkano! Iz vsakega stavka se je videlo, kako ga je premislil. Tu je bila mala „zafrkacija“, tam ironičen smeh, takoj za njima skromna pohvala itd. Nekaj pisem mi je spisal v orientalskih pripovedbah. To je bilo za časa Askertevega kulta.... Bila sva osobno znana. In zategadelj me je še bolj zanimalo, videti njegove poezije skupaj.

Eto jih! Naslov se glasi: Dragotin Kette: Poezije. V Ljubljani 1900. Založil L. Schwentner. Cena 3 krone, po pošti 20 v. več.

Pisati kritike o Ketteju nočem. Hoče se mi samo malo opozoriti na njega, na ta izredni talent na slovenskem Parnasu. Predno se ni zvedelo, da je — umrl, kdo ga je poznal? Pri prijatelju Murnu v slavnoznani cukrarni na Poljanah v Ljubljani je umiral — v veliki bedi. Nikdo se ga ni spomnil. Par dni pred smrtjo so začeli — „zbirati za smirno bolnega pesnika“. Bilo je prepozno. Umrl je. Tužna novica je pretresla vsakogar, kdor ga je poznal, kdor je čital njegove pesmi. Časopisi so oznanili, „da je odšel v prerani grob mladenič, ki je mnogo, mnogo obetal“. Na grobu so tekale solze, venci so krili njegovo rakev.... in pesnik je umrl naj-več od — glada....

Čitajce sedaj, leto dni po njegovi smrti, zbrane poezije sem bil v nekakem prečudnem razpoloženju. Vesel sem bil teh krasnih umotvorov mladega pesnika, ali žalost mi je stiskala srce pri pomislenju, da je — tak človek odšel od tod, da je to, kur

imam v rokah, vse Ketteje, da od njega ne dobimo nič več.... Plakal bi najraje, srčil se nad tem bednim svetom, ki nad grobom toči zastonske solze, ali pred grobom živega se ne spomni. Po smrti se stavijo spomeniki iz kamna, pred smrtjo pa —! Dovolj za danes, saj je že to lep prispevek k naši kulturi.

„Poezije“ Dragotina Ketteja priporočam v čitanje. Berite jih, berite, posebno vi mladeniči, in pri čitanju pomislite, da je Kette žil, bedno žil, gladu umrl. Mogoče se mu postavi še spomenik! Opozarjam na prekrasne sonete, gazele in vse druge pesmi. Čitajte jih in mislite. Askerc je napisal uvod „Poezijam“, preberite tudi ta. In jasno Vam bo, kaj smo izgubili z njim.

O priliki se najbrže še povrnem na neke posebnosti v sonetih Ketteja ter poka-žem njegovo misljenje in njegov svetovni nazor. Poučno je razmišljati razvitek „Mi-hajlova“ v „Zora“ in „Zora“ v Ketteja. Slutil je že smrt, struna mu je zapela otožno, ali — bil je mož! Dejal je: „Jednako!.... Luč je samo jedna, in več ko jednega življenja vredna in več ko jedne, več ko jedne smrti. Prej bil podoben barki sem potrti, a zdaj le jadra, ladja, mi razvij! Ne boj se mi viharjev in petij!“....

* A. Askerc: „Izmajlov“. „Red sv. Jurja“, „Tujka“. Založil Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Cena 2 K. — Tri drame, ki so obogatile slovensko dramsko književnost po številu, po kakovosti seveda nikakor ne, kajti prinesle niso niti jedne nove ideje, niti jedne nove misli. Askerc je velik pesnik, ali dramatik? In tega se mu ni treba sramovati.

* Pustolovine Čičikova III „Mrtve duše“. — Roman Nikol. Vat. Gogolja. Prevel dr. Avg. Harambašić. Zvesek 1. Cena 40 v. Ta znameniti roman prevaja na hrvatski je-zik dr. Harambašić; izide v 12. zvezkih vsa-kih 14 dni po jeden zvezek od 3 ali 2 pol; cena vsakemu zvesku 40 v. Izdaja roman kr.sveučilišna knjižara Franje Suppana (R. F. Auer) v Zagrebu. Prijatelje lepe knjige opo-zarjamo na ta sloveči roman, ki počenja po mnenju kritika Bjelinskega novo dobo v ruski književnosti. V slovensčini ga imamo že zdavnaj.

Poslano.

Slavno bralno in pevsko društvo v Št. Andrežu je naznanilo v 53. št. „Soče“, da napravi v tuk. občini javno tombolo v pod-poro zidanju nove cerkve in za društvo „Šol-dom“ v Gorici.

Podpisano županstvo iz veljavnih raz-logov pa z vso uljudnostjo odklanja po-nujano visokodušno podporo v prid zgradbi tukajšnje kuracijske cerkve.

Županstvo v Št. Andrežu, dne 9. maja 1900.
Župan A. Lutman.

„Rana ura, zlata ura“ ne pové samo, da je treba zgodaj na delo, temveč da se to zgodi tudi veselo srca in čilega telesa. Kako se vsakdo veseli n. pr. zajutreka! Nihče ne pričinja rad pred kavo dnevnega dela. Že ta navadni nagon kaže, da je treba dati telesu za njegovo prvo potrebo teke pijače, ki ima v sebi zdravilne, dobre in lahke hranilne snovi. Vse poskušnje in izkušnje v stotisočih družinah so dokazale, da je v ta namen najzbožnejša kava, v kateri je namešana polovica bobove in polovica Ka-threiner-Kneippove sladne kave. Na tak način se dobi resnično pravo družinsko kavo, ki vsakemu jednako dobro prija in kalero povsod vedno rajši p.jó. Ka-threiner-Kneippova sladna kava se dobi povsod, a pristna vedno samo v znanih Kathreinerjevih zavilkih, katero naj bi vsakdo vselej in povsod zahteval in le to vsprejel.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Maurenčič Franc,

čevljarski mojster
v ulici sv. Antona (Kopačeva hiša) št. 7.

priporoča svojo dobro urejeno čevljarsko delavnico, kjer postreže z napravo vsako-vrstnih čevljev bodisi finega izdelka ali priprostega po vsaki modi. Izdelki so trpežni ter dobrega usnja. Zagotav-lja dobro delo in točno postrežbo po zmernih cenah.

Klepar Artur Makuc

Bzka ulica 1, Gorica Via Stretta 1
priporoča.

škopilnice proti peronospori

(ponovljene po Vermorelovi sestavi.) Baker je trd in svetel. Zaliske valvole se more lahko premeniti. Škopilnica je sestavljena priprosto in tako, da škropi lahko na tri načine po volji lastnika.

Cena je zelo nizka.

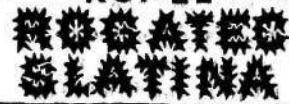
Stroj za žveplanje sodov, iz cin-kanega železa.

Priprava za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanjem pri točenju iz soda (kan).

Meh za žveplanje grozdja raznih sis-temov. — Čevi iz gume za vsakovrstne škropilnice.

Sprejema v popraviljanje vsa-kovrsne druge škropilnice, kakor tudi prevzema vsa druga v kleparsko obrt spadajoča dela.

KÖPEL

Preizkušeno zdravilišče za bolezen oželodcu najetih in ledvicah, eršadkoma bolezen (diabetes), solčne kamene, katarhe in goltancu in na krhlu ito.

Prospekti se dobe pri ravnatelju Jožne Želaznice postaja Polčane (Pölsbach) KRASNO PREBIVALIŠČE ZA PO LETI.

Domač špeh

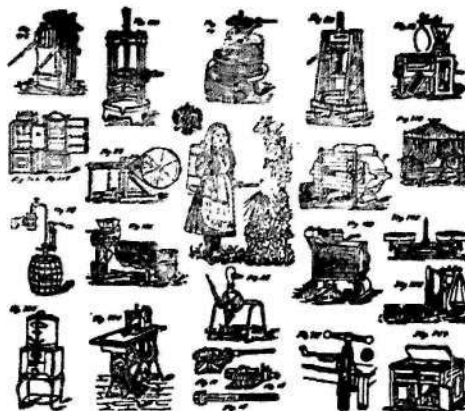
novi in tudi lanski,

izborna domačo mast,

kakor tudi ogrsko in ameriansko mast in špeh, nadalje salame, oljke, sardine i. t. d. razpošilja

G. Kovacich

Trst, Via delle poste.

Ivan Schindler

Dunaj, III. Erdbergerstr. št. 12.

razpošilja gratis in franko kataloge v slo-vensko-italijanskem jeziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo, vinar-stvo, za. obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod

Ugodni pogoji plačevanja. Za realno postrežbo se garantira.

Solidne zastopnike se išče.

IVAN SCHINDLER

c. kr. privileg. lastnik.

Dunaj, III. Erdbergerstr. št. 12.

Samo 1 krono za 3 žrebanja.

Predzadnji teden

Glavni dobitki 60.000 kron, 15.000 kron in 12.000 kron
v gotovini z 20% odbitkom.

Srečke banke za invalidne
po 1 krono

I. žrebanje: 19. maja 1900.
II. žrebanje: 7. julija 1900.
III. žrebanje: 10. novembra 1900.

priporočajo: G. Gentili, A. V. Jona, Michelstädter & Comp., A. Pincherle.

Glas gre po deželi

da so se testenine „Prve kranjske tovarne testenin Žnidaršič & Va-lencič iz Ilirske Bistrice“ priljubile v vsakej rodbini kjer so jih pokusili. Makaroni fidelini in razne vloge za na juho so zanesljivo prave le v kartonih po ½ kg z gornjo firmo.

Svetilke iz papirja

(Lampioni)

se rabijo vsigdar in povsod

pri veselicah na prostem.

Dobivajo se po tovarniško tekmovalni ceni, v velikej izberi narodnih in drugih barvah, v tovarniški zalogi papirja in lastni tovarni papirnatih izdelkov

Ant. Jeretič v Gorici

Semeniška ulica 3. — Za veliko vojašnico 15.

Ravno tam se nahaja bogata zaloga molitvenih knjig v slovenskem, nemškem in ita-lijanskem jeziku, v najcenejih kakor tudi naj-finejih in najelegantnejših slonokostenih vezilih, primernih za prvo sv. obhajilo in sv. birmo.